

# Hava Jóannes bóndi og „grásjúkumenninir“ sum forsprákarar nú spælt soleiðis, at kongsleiðan verður hækkað 2-3 ferðir?

Í gjár fall dómur í sakini um virðismetan av prestagóðs-  
inum á Nesi. Virðið varð við dóminum økt frá 48.000 kr. til  
116.000 kr.

Hetta vil kanska koma at føra við sær, at ikki einans  
leigan av prestagóðsinum men eisini av kongsgóðsinum verður  
hækkað 2-3 ferðir.

Um so verður, hava Jóannes bóndi og hansara vápna-  
sveinar í jarðamannagøluni, hann íbirti, verið føroyskum jarða-  
brúkarum dekan og meinir.

|         | Kr.    | Kr.    |
|---------|--------|--------|
| Hvalbæ  | 13.000 | 44.000 |
| Sandvík | 3.750  | 20.550 |
| Fámjin  | 5.250  | 14.750 |

I 2 Finansaar fra 1. April 1940  
til 1. April 1942 ydes der altsaa  
Bevilling til Anlæg af Vejle,  
Landingssteder og Baadehavne:

|                     |              |
|---------------------|--------------|
| Norderøernes Syssel | - 76.000 Kr. |
| Østerø              | - 143.000 -  |
| Strømø              | - 88.000 -   |
| Vaago               | - 53.000 -   |
| Sandø               | - 39.000 -   |
| Sudero              | - 134.000 -  |

(Framhald frá 1. síðu.)

Men tað eru teir, ið hava ilt  
av hesum framtaki.

Í »Dimmalætting« hefur ein,  
ið nevnr seg »Býttling«, og í  
»Dagblaðnum« ein, ið nevnr  
»fiskimann« sterkar og villleið-  
andi atfinningar at kontantbetal-  
ingargrunninum.

Báðir atfinningarnir halda út-  
betalingargrunnin ikki bert vera  
ov stuttrokkaði men heinleiðis  
eitt slag ímóti fiskimanninum.  
Men teir hava ikki eitt einast  
orð um at seta nakað ístaðin.  
Tvørturímóti lovfprisar annar  
viðurskiðtunum, sum tey eru í  
dag. Hann tekur soleiðis til  
tann rætt, fiskimenn eiga at  
fáa 50 kr. um mánaðin frá  
reidaranum. At fiskimenn ikki  
fáa henda pening, sigur hann  
ikki eitt orð um. Statsins árliga  
tilskot uppá 70 pct. av lima-  
gjaldinum fær bara háðandi  
orð. Ja, hann fær henda studn-  
ing til ikki meir enn 1500 kr.; tí  
fiskaribankin skal fara av stað  
við 20.000 og Fiskaexport við  
10.000, sigur hann. Hetta verður  
ur sagt akkurát sum um fiskar-  
ibankin og Fiskaexport fara av  
stað við 30.000 kr. frá fiski-  
manninum uttan at geva nakað  
afturfyr. Tað kann ikki falla  
honum inn at viðmerkja at tær  
20.000 kr. eru bflig renta av  
láni til fiskimenninar uppá  
teirra fisk, og at 10.000 kr.  
fara til postpening og arbeids-

løn til at senda hvørjum ein-  
staka fiskimanninum tann mána-  
aðarliga peningin. Báðir atfinn-  
ingarnir siga at fiskimaðurin við  
limagjaldinum keypir sær sín  
pening, sum hann annars átti  
at flugið fyr í einki. Hann merk-  
ir ikki við einum orði, at viður-  
skiftini hjá fiskimonnunum  
liggja soleiðis, at hann eigur  
35 pct. av snorisveiduni, og at  
hann ikki eigur nakran pening  
fyr enn veiðan er seld. Eingin  
kann taka henda ognarrættin  
frá honum, men hann kann so  
heldur ikki undir veiðutiðini  
fyr sín fisk fáa kontantan pen-  
ing uttan hann uppá forðond  
fráskrivar sær fiskapartin ella  
selur hann ella gevur transport  
uppá allan ella ein part av hon-  
um ella fær eina ella aðra  
kontraktliga skipan, ið bindur  
hansara nýtslurætt yvir fiska-  
partinum — all hella nerturat-  
finnarin ikki við einum orði  
við. Hetta merkir hvat hann  
vil. »Eftanin er so týðilig! At  
reka orindi fyr fiskimannin er  
tað seinasta, hon miðar ímóti.

Tann kontraktliga skipan, at  
reidarin rindar fiskimanninum  
50 kr. um mánaðin daglig sum  
nevt ikki. Fiskimenninir finga  
ongan pening. At selja fiskin  
uppá forðond hefur ikki kun-  
að latið seg gjørt. Hetta hefur  
eingin keypari kunna gingið við  
til, ikki í hvussu er til, at  
galdið peningin, áðrenn fiskur-  
in varð landaður og vígaður.  
Lænur fiskimaðurin uppá ta  
ventaðu veiðuna, má hann í  
øllum tilfelli rinda dýra rentu.  
Hetta hefur ikki verið gjørt.  
Men um tað kundi latið seg  
gjørt, kundi ikki ein einstakur  
fiskari, men ikki minni enn  
eitt skipsmannskap gjørt tað.  
At fingið eitt mannskap at  
gingið við til at læna uppá  
fiskimannsins 35 pct. umborð  
soleiðis, at ein heftir fyr allar  
og allir fyr ein, tað vildi víst  
seg at verið ógjørlegt.

Norðmenn hava eina kontant-

betalingar skipan fyr fiskimenn  
til betaling ígjøgnum »reidaran  
við statinum aftanfyr. Hon  
hefur virkað til gætu, siga teir.

Okkara uppskot er tikið við  
fyrmynd í tí norska. Men hjá  
okkum er útbetalingur ikki  
ætlað at ganga ígjøgnum reið-  
arin men ígjøgnum Fiskaex-

port fullkomuliga uttan fyr  
reiðarin. Eftir lögtingsins upp-  
skoti kemur reiðarin ikki ein-  
gong at hava nakran menn í  
skipanini fyr grunnin. Tað  
verður sett við einum manni  
frá fiskimonnunum sjálvum,  
ein frá statí og ein frá lögting-  
inum.

## Erhvervskommissionen.

### Stórtingin vinnulivsuppskot.

Menn minnst alla ta gølu-  
na, ið Jóannes bóndi Patursson,  
vinnuflokksmenn og ymsir aðrir  
gjördu burtur úr, at statsminist-  
ari Stauning hevði sett eina  
»erhvervskommission« av Fø-  
royingum og monnum úr teirri  
ansvarliga donsku administra-  
tiónini sum umboðandi mini-  
steriði.

Vit og allir góðir skilamenn,  
sum kendu tey góðu »motivini«  
hjá Stauning statsministara til  
setan av hesi vinnulivsnævd,  
kundu ikki annað enn harmast  
yvir, at menn her frá Føroyum  
ikki aftraðu seg við at leggja  
alt ílt í Staunings ætlan við hesi  
nævd.

Erhvervskommissionar álitid  
hefur verið undir orðaskifti og  
til viðgerðar í nævd og á tingi.  
Mest vóru lovorð um kommissi-

ónarinnar arbeiði. Lögtings-  
nævdin er eisini einmælt gingin  
við til at viðmæla tey ymsu  
uppskotini í »bláubók«, sum  
erhvervskommissionar álitid nú  
vanliga verður kallað. Lögtings-  
nævdin er komin fram við  
nøkrum uppskotum aftrat tí,  
erhvervskommissionin hefur.

Vit aftra okkum ikki við at  
siga, at verða tey uppskot framd,  
ið erhvervskommissionin og  
tingið hava sett fram høvuds-  
saktliga einljóðandi, kann tað  
av sonnum sigast, at Staunings  
setan av erhvervskommissionini  
kom at verða til stórhendingar  
og stórbroytingar í tí føroyska  
vinnulivinum og landsins figgar-  
liga umstøðum.

Vit skulu her nevna høvuds-  
uppskotini, ið nævdin er komin  
fram við:

### Fiskivinnan.

#### Kontantbetalingar grunnurin.

Vit hava skrivað so nógv um  
hetta stórmál, so lesarunum er  
kunnugt, hvat ið her er talan  
um. Vit skulu tí gera stutt av.  
Hesin grunnur miðar ímóti at  
tryggja fiskimanninum, meðan  
hann er burtur á langfarafiski-  
veiðu:

- 1) at hann skal fáa ein vissan  
mánaðarligan pening (80 kr.  
÷ limagjald 2,50 kr.),
- 2) at hann skal fáa henda  
henda peningin sum eina  
minstufortjenastu, t. v. s.  
hann skal ikki rinda henda  
aftur, longur enn fortjenastan  
rokkur,
- 3) at hann skal fáa peningin,  
sjálvt um hann vegna sjúku  
ella óhapp á ein ella annan  
hátt ikki er arbeiðsforur  
og harvið ikki førur at tjena  
nakað.

Grunnurin fær eitt statstilskot  
uppá 70 pct. av limagjaldinum.  
Tað vil siga, hvørja ferð fiski-  
maðurin rindar 2 kr. 50 oyru,  
rindar staturin 1 kr. 75 oyru.  
Limagjaldið verður tikið av teim  
80 kr., hvørja ferð tær av »Fiska-  
exporte« verða sendar til konunna,  
sparikassan ella eina og hvørja  
aðra adressu, hann hefur upp-

givið. Hetta vil siga, at tann  
fiskimaðurin, ið einki fortjenar,  
rindar einki limagjald.

#### Statsstudningur uppá 10.000 kr. árliga í 3 ár til munandi royndir eftir sild við modernaðum veiðugreidum.

Í Íslandi, Noreg, Hetlandi og  
aðrum londum er sildaveiðan  
ein høvudsfiskivinnan í land-  
inum. Vit liggja líka væl fyrir.  
Men vit eru ikki komnir við í  
kappingina eftir sildini. Hetta  
er spell. Tingið setur tí fram  
uppskot um, at staturin í 3  
ár veitir 10.000 kr. í árligum  
studningi til »rationellare« silda-  
veiðuroyndir.

#### Særligur føroyskur peninga- grunnur til endurnýggjan av okkara skipafloata.

Løgtingið og Føroyingar allir  
eru á einum máli um, at tækt  
vildi tað verið, um Føroyingar  
høvdu teirra egna peningagrunn  
til endurnýggjan av okkara  
skipafloata. Hesin grunnur aftrat  
Kongeriget Danmarks Fiskeri-  
banks virki, sum vit vóna fram-  
vegis eins og higartil vil virka  
her á landi, vildi verið av  
ómetalligum týðningi. Men tær  
peningaligu umstøðurnar hjá

tinginum eru rætt nú ov ringar  
til, at lögtingið kann taka  
munandi lut í einum tilfiskum  
peningagrunni.

Tingið sokir tí um, at fiskari-  
bankin má halda fram við virki  
sínuni í Føroyum, og at ríkis-  
stýrið, tá ið umstøður eru til  
tess, vil styðja málið um stovnan  
av einum særligum peninga-  
grunni til endurnýggjan av okkara  
skipafloata.

#### 100.000 kr. í statsstudningi til byggjan av nýggjum skipum og keyp av nýggjum motorum.

Á finanslógini hava tey sein-  
astu árin staðið 50.000 kr. sum  
studningur til byggjan av nýggjum  
skipum og keyp av motorum.  
Á fyrsta sinni var hesin peningur  
90.000 árliga. Men av tí at fiska-  
ribankin vegna hin treyða kvota-  
spurningin ikki vildi læna pening  
til skip til ferskfiskaveiðu, var  
studningurin settur niður í  
50.000 kr. árliga. Nú eru viður-  
skiftini broytt. Ferskfiskakvotain  
er avtíkin. Vit hava fríar ræsur  
at selja í Englandi, og verður  
kvotain aftaná kríggið sett í  
mun til tað, ið vit hava flutt av  
ferskfiski til Englands í ófriðar-  
árunum — tað verður vónandi  
ikki lítið, um vit hava eyddu  
at behalda okkara trolarar, koma  
vit vøntandi at standa sterkir í  
ferskfiskakvotaini. Vøntandi  
verður so ímillum Føroyingar  
eftirspurning eftir snurrváðs-  
forum og liv kemur í skipa-  
byggingina. Tingið sokir tí um,  
at studningurin verður hækkaður  
til 100.000 kr. árliga.

Sokt verður samtíðis um, at  
statsins studningur til nýbyggjan  
og keyp av nýggjum motorum fyri  
tað einstaka skipið kann hækkað  
frá 20 til 25 pst. av kostnaðinum.

#### Ein landsplánur fyr byggjan av frysti- og kølihusum kring Føroyar.

Ferskfiskaspurningurin er sum  
aldri áður brennandi. Tingið  
hefur tí útarbeitt ein landsplan  
fyr byggjan av frysti- og køli-  
husum kring Føroyar. Hesin  
planur gongur út uppá, at stat-  
urin veitur 65 pst. lán og 25  
pst. studning til byggjan av  
størri frysti- og kølihusum í  
Klakksvík, Fuglafirði, Skálafirði,  
Vestmanna, Vágum, Havn, Sand-  
oynni, Vági, og smærri frysti-  
og kølihus í ymsum øðrum  
fiskiskapsplássum.

Tingið viðmælir, at staturin  
styðjar umsokjararnar í Klakks-  
vík og Johannes Hansen í Havn  
við láni og studningi til byggjan  
av frysti- og kølihusum.

#### Statsins hjálp til at selja allan okkara salt- og klippfisk á teim primeru marknaðinum.

At vit fáa selt okkara fisk  
allan samlan á teim góðu marknað-  
aðunum í Spania, Italia og